

Увод

Извештај Комитета за правна питања и људска права Парламентарне скупштине Савета Европе, који је у име овог тела израдио Дик Марти, усвојен је децембра 2010. године. Документ под називом “Нечовечно поступање са људима и нелегална трговина људским органима на Косову” (Inhuman treatment of people and illicit trafficking in human organs in Kosovo) шокирао је светску јавност. След ужасавајућих чињеница, које су толико пута узалуд биле понављане у нашој јавности да је она на њих већ отупела, запањено је сваког разумног и мислећег човека. Није ни било чудо што је предлог Резолуције Парламентарне скупштине Савета Европе који је, Марти израдио заједно са Извештајем, на самом телу усвојен огромном већином гласова. [\[1\]](#) У току расправе око предлога прихваћен је амандман којим се мењао наслов предлога. Тако је коначан назив Резолуције „Истрага оптужби о нечовечном поступању са људима и нелегалној трговини људским органима на Косову“ (Investigation of allegations of inhuman treatment of people and illicit trafficking in human organs in Kosovo).

За предмет нашег занимања је важна тачка 19. Резолуције којом се каже следеће:

“...19. Скупштина стога позива: 19.1. државе чланице ЕУ и све друге државе које учествују у раду ПССЕ да: 19.1.1. појасне овлашћења EULEX и/или неког другог међународног правосудног тела коме је дат мандат да спроведе темељне истраге, такве да њихова временска и просторна надлежност обухвати сва кривична дела повезана са сукобом на Косову; 19.1.2...”. [\[2\]](#)

Из текста се види да је могућност да истрагу око отимања и касапљења људи ради продаје њихових органа обави EULEX стављена у исту раван са истрагом коју би спроводило неко “друго међународно правосудно тело”.

Само дан након усвајања Резолуције Дик Марти даје интервју за “Франкфуртске

новости” из којег се види да даје предност другој могућности, јер EULEX држи неспособним да обави ова посао. [3] Сличан захтев упутио је и HRW (Human Rights Watch). Представник ове организације Аманда Мекре дала је интервју за РТС у којем каже да је HRW сматра да ЕУ треба да успостави „Специјално тужилаштво ван територије Косова или Албаније“. [4] Гери Милер, члан спољнополитичког одбора швајцарске скупштине у изјави за Танјуг рекао је да ће се Швајцарска залагати да истрагу обави Хашки трибунал, а ако то не буде могуће, „онда треба размислити о формирању специјалне инстанце“ коју он назива „међународна истражна комисија“. У ово ново тело не би требало да уђу представници ЕУ или САД јер су те државе, највероватније, знале за догађаје на Косову. [5]

Видљив је напор оних који се залажу за изналажење пуне истине да истрагу не обавља EULEX већ нека нова међународна правосудна институција.

Документ под називом “Нечовечно поступање са људима и нелегална трговина људским органима на Косову” шокирао је светску јавност. След ужасавајућих чињеница, које су толико пута узалуд биле понављане у нашој јавности да је она на њих већ отупела, запањено је сваког разумног и мислећег човека.

Оснивање једног оваквог правосудног тела природно намеће неколико питања. Да ли је могуће уобличавање једног оваквог суда/трибунала/комисије? Колики су, реално гледано, његови дometи и могућности? Да ли ово тело може да буде заиста независно? Историја међународног кривичног правосуђа и рад постојећих међународних правосудних институција може да нам понуди неколико одговора на ова питања или барем да буде смерница за правац у којем се они налазе.

Историја међународног кривичног правосуђа

Међународно кривично правосуђе нема дугу нити плодну традицију. Историја познаје врло мали број суђења за она кривична дела која су била од занимања целокупне међународне заједнице. Већина покушаја да се уобличи неки међународни кривични суд пропали су у току самих припрема. Уколико би и дошло до оснивања неког правосудног тела оно је било дискредитовано захваљујући пропустима и недостацима у раду тих установа.

Тако су у периоду пре Другог светског рата пропали покушаји да се суди за злочине извршене у Првом светском рату од којих је најужаснији био свакако погром Турака над Јерменима из 1915. године. [6] Такође је, крајем 30-тих година пропао и покушај оснивања суда који би судио само за дело међународног тероризма.

[7]

Представник ове организације Аманда Мекре дала је интервју за РТС у којем каже да је HRW сматра да ЕУ треба да успостави „Специјално тужилаштво ван територије Косова или Албаније“. У ово ново тело не би требало да уђу представници ЕУ или САД јер су те државе, највероватније, знале за догађаје на Косову.

У периоду после Другог светског рата свакако су најважнији Међународни војни судови у Нирнебергу и Токију. Ипак, они трпе скоро неподељена мишљења да су политичка правосудна тела на којим је тријумфовала правда победника. [8] [9] Сва поратна суђења за ратне злочине, не само Нирнберг и Токијо, имају једну исту моралну ману-поступци су вођени само против побеђених.

[10]

Овај недостатак непристрасности заразио је сва поратна суђења за ратне злочине тако да је на њима створена једна сумњива врста правде.

[11]

Државе победнице у Другом светском рату не могу да избегну приговоре да су кажњавали кроз посебне (специјалне) правосудне установе основане након што су злочини извршени чиме је прекршено начело законитости.

[12]

[13]

Након ових суђења међународно кривично право поново улази у период замирања и стагнације. Сасвим је јасна и видљива непосредна хронолошка веза међународног кривичног права и периода који историја назива „Хладни рат“. У смислу односа снага на светској, глобалној, политичкој сцени он представља равнотежу која неповољно делује на развој међународног кривичног права.

[14]

Пад Берлинског зида историја сматра окончањем Хладног рата, а са његовим крајем настаје нова неравнотежа у међународним односима. Ова неравнотежа води ка новом замаху у развоју и ширењу међународног кривичног права, прво путем оснивања привремених уснова међународног кривичног правосуђа (трибунала), а затим и путем оснивања међународног кривичног суда.

[15]

[16]

Савремене институције међународног кривичног правосуђа (трибунали)

Након пада Берлинског зида дошло је до праве експанзије оснивања различитих Трибунала, хибридних судова (судови састављени како од међународних тако и од домаћих ресурса) и комисија за истину и помирење. Међународна заједница их је сматрала за добар начин да се транзициона друштва обрачунају са некадашњим масовним и тешким кршењима људских права. Тако је 1993. године основан Трибунал у Хагу, а 1994. године трибунал у Аруши. Убрзо су основани целокупни хибридни правосудни системи, као што је онај који још делује на Косову и Метохији од 1999. године или само поједини хибридни судови. Прво за Источни Тимор (2000.), затим Сијера Леоне (2002.) и на крају за Камбоџу (2003.). Најновији је Трибунал за Либан, основан 2007. године, који треба да суди само за убиство либанског премијера Рафика Харирија (2005.) и кривична дела повезана са овим убиством.

Трибунали (а до неке мере и хибридни судови) су оптерећени су са две врсте политичких препрека да би били названи судовима у пуном смислу те речи. Прве политичке препреке су системске и уграђене су у саме темеље тих правосудних тела. Оне никад не могу бити исправљене. Друге препреке су политички упливи у рад ових судова и могли би их поредити са неком врстом генетске грешке. [\[17\]](#) Оне могу бити исправљене, али је након више од деценије рада питање да ли је и ова врста политичке препреке постала системска. Ове две врсте политичких препрека се често преплићу и тешко их је одвојити.

Системске политичке грешке су повезане. Најважнија је кршење начела законитости [\[18\]](#)
[1](#) путем оснивања привремених институција међународног кривичног правосуђа са повратном временском надлежношћу.

[\[19\]](#) Међу изворе права које користе трибунали сврставају се обичаји и шири се по аналогiji. Трибунали немају надзор легислатора или нормативне традиције услед чега су неделотворни и спори.

[\[20\]](#) Право о којем треба да суде је у правилу незаокружено, непотпуно, недовољно одређено, многе судије су неискусне, не само у међународном кривичном праву, већ и у кривичном поступку, па и у кривичном праву уопште.

[\[21\]](#) Судијама трибунала дата је огромна моћ јер поред правосудних, имају и легислативна овлашћења.

[\[22\]](#) Делотворно спровођење међународног кривичног права се не може оснивати на раду *ad hoc* трибунала јер се они оснивају за одређене државе и одређене случајеве што упућује

на елемент селективности у спровођењу ове гране права и доводи у опасност њен развој, заокруживање и будућност.

[\[23\]](#)

Трибунали су основани и њихове судије изабране након извршења кривичних дела која су налазе у надлежност ових тела. Прво ствара сумњу да су им статути „скројени“ према потребама догађаја и држава за које су основани.

[\[24\]](#)

Друго рађа сумњу у непристрасност судија.

[\[25\]](#)

Као начелан закључак може се истаћи да поступци трибунала тешко обезбеђују поштено суђење у најширем смислу тих речи.

[\[26\]](#)

У периоду после Другог светског рата свакако су најважнији Међународни војни судови у Нирнебергу и Токију. Ипак, они трпе скоро неподељена мишљења да су политичка правосудна тела на којим је тријумфовала правда победника Сва поратна суђења за ратне злочине, не само Нирнберг и Токијо, имају једну исту моралну ману-поступци су вођени само против побеђених.

Политички упливи у рад трибунала су очити и лакше видљиви. [\[27\]](#) [\[28\]](#) Углавном, се сведе на политику оптуживања.

[\[29\]](#)

[\[30\]](#)

Политика оптуживања трибунала је нејасна и селективна.

[\[31\]](#)

Ово ни не чуди јер је одавно примећено да све нередовне институције међународног кривичног правосуђа јесу системски пристрасне и теже да гоне само једну страну у сукобу због кога су основане.

[\[32\]](#)

Међународни судови за ратне злочине су увек били део међународне политике.

[\[33\]](#)

Тако су и трибунали за бившу Југославију и Руанду су савремене појаве са старом потком.

[\[34\]](#)

Историјски посматрано државе су некад прибегавале кривичним поступцима ради унижавања претходних политичких поредака, када су обележавале политички преображај. [\[35\]](#) Ту су кривични поступци средство, а не циљ. [\[36\]](#) С друге стране, било

је случајева да је политички преображај био толико тежак да се изводио по цену опште помиловања политичких противника.

[\[37\]](#)

Слично је стање на међународној равни. У зависности од односа снага на међународној равни међународно кривично право добија замах или бива спутано. Стога се са нарочитом пажњом мора поступати приликом указивања почасту установама међународног кривичног правосуђа.

[\[38\]](#)

Ако су Трибунали уопште имали задатак да стварају „владавину међународног права“ онда су мало учинили на том пољу.

[\[39\]](#)

Шта год учинили до краја свог мандата трибунали ће остати „контроверзни“.

[\[40\]](#)

Утицај политике на институције међународног кривичног правосуђа

Утицај политике на деловање институција међународног кривичног правосуђа је сасвим јасан и видљив. Ово јасно произилази из, претходно описане, тесне повезаности развоја међународног кривичног права и односа снага на међународној политичкој „позорници“. Ова повезаност је таква да се на основу те везе може претпоставити када ће ова грана права добити замах, а када ће бити спутана. Границе правосуђа су у вези са друштвеном стварношћу војних снага и културном стварношћу међународног права. Наведене границе се померају са померањем равнотеже војне моћи:

„Потреба за страним улагањима, отварањем нових трговачких могућности, заштитом од безбедносних претњи или одговором на унутрашње или спољне политичке изазове води ка међународној сарадњи, али и ка мешању јачих у унутрашње послове слабијих. Остварено сирово или политички, кроз принуду или сарадњу, „политичко полицајисање“ (political policing) ће се појављивати све више и више на вишенародној и међународној равни.“ [\[41\]](#)

Један од улога коју су све установе међународног кривичног правосуђа имале, и још имају, јесте, како то назива Turk „политичко полицајисање“, а њихова појава се може објаснити његовом теоријом политичког криминалитета. Међународно кривично правосуђе је, колико ограничено политиком, толико треба да јој буде и захвална. Не треба се претварати да једно може да живи и развија се без другога. [\[42\]](#) Колико може да буде главна препрека за рад институција међународног кривичног правосуђа, толико је политика неопходна за њихово постојање.

[43]

Деловање и рад трибунала свакако долази у додир са политичким интересима над којима државе не желе да препусте надзор.

[44]

Као што постојање Савета безбедности УН сведочи да постоје државе које „обезбеђују“ стабилност и мир у свету и државе који га „троше“, тако су трибунали услуга коју стабилне државе обезбеђују нестабилним.

[45]

Колико год га називале свеопштим, „стабилне државе“ ипак немају намеру да своје држављане подвргну надлежности трибунала.

[46]

[47]

Овај став је доследан сложеној историјској повезаности међународног кривичног права и међународних политичких односа.

[48]

Нови трибунал у светлу старих односа

Какве су шансе новог трибунала који би требао да суди за нелегалну трговину органима?

Нема никаквог разлога да се верује да ће овај трибунал бити изузетак од описаног правила о упливу политике у оснивање и рад оваквих тела. То значи да ће преовлађујући политички утицај у међународној заједници одредити његову коначну судбину. Услед описане везе политике и институција међународног кривичног правосуђа, сасвим је могуће да овај трибунал од самог старта буде основан, не са циљем да установи истину, већ да екскулпира врх ОВК од одговорности. Свима онима који сумњају у ову анализу скрећем пажњу да недавно лоше искуство са одлуком Међународног суда правде (који није трибунал већ стални међународни суд) у поступку око нелегалности проглашења независности од стране косметских албанаца.

Трибунали (а до неке мере и хибридни судови) су оптерећени су са две врсте политичких препрека да би били названи судовима у пуном смислу те речи. Прве политичке препреке су системске и уграђене су у саме темеље тих правосудних тела. Оне никад не могу бити исправљене. Друге препреке су политички упливи у рад ових судова и могли би их поредити са неком врстом генетске грешке.

Међународна заједница је већ пресудно утицала на проглашење независности КиМ од стране политичких институција косметских албанаца, и пресудно утиче да се том недоношчету удахне делотоваран живот. Шта више, у тим покушајима успева да натера садашњи режим у Србији да сарађује и буде од помоћи у том, да се изразим речником правника-кривичара, неподобном покушају да се од некадашњих побуњеника, терориста, али и злочинаца, направи правна држава. Било какав суд, домаћи или међународни, који би радио у једном независном и непристрасном окружењу, без икаквих проблема би доказао да се врхушка терористичке и самозване ОВК упустила у злочине најгоре врсте. Међутим, такви докази би могли да наруше легитимитет политичких институција косметских албанаца. [\[49\]](#) Зашто би онда носиоци моћи одлучавања у међународној заједници дозволили да се једно независно правосудно тело сруши резултате дугогодишњег напора и труда? Тако нешто наравно не треба очекивати. Такав расплет очекује и сам Дик Марти који верује да је немогуће да ЕУ прихвати оснивање таквог трибунала управо из изнетих разлога.

[\[50\]](#)

Оно што треба очекивати, у првом реду, јесте даљи притисак на осумњичене за ове ужасне догађаје да нестану из политичког живота, [\[51\]](#) управо због већ наведене могућности да они својим нарушеним угледом нанесу штету пројекту независног Косова. Евентуално оснивање трибунала за нелегалну трговину људским органима биће задржано на нивоу претње и употребљено као средство за њихово дисциплиновање.

Тек уколико ово не да резултате постоје мале шансе да би могло доћи до оснивања и рада оваквог трибунала, али из онога што нас учи историја међународног кривичног правосуђа, не треба имати велика очекивања од њега. Несумњиво је да постоји узрочнопоследична веза између легитимитета политичких институција косметских албанаца и криминогених биографија његових носилаца постоји, без обзира шта неко о томе мислио. На штету по интересе Србије, након објављивања извештаја Дика Мартија у домаћој јавности могли су се чути славодобитни гласови који су истицали ову везу. Наводно, уколико се веза врха ОВК и злочина докаже то би могло оповргнути независност Косова. Нажалост, ствари стоје управо супротно.

Уколико се буде инсистирало на повезаности између успеха трибунала и неуспеха политичког пројекта независног Косова, трибунал сигурно неће имати светлу будућност. Међународна заједница односно средишта одлучивања у њој ће у успеху рада трибунал видети неуспех свог политичког пројекта и обрнуто. У неуспеху трибунала видеће успех независног Косова.

Стога је у интересу Републике Србије, управо супротно од онога што се могло чути у домаћој јавности последњих дана. То значи да је неопходно да се што мање наглашава веза независности Косова и застрашујућег садржаја криминогених биографија будућих оптуженика новог трибунала. Само тако може да се спречи штета, иначе малим изгледима на успех, новог трибунала. Српска државна политика треба да буде прва која ће да инсистира на томе да резултат рада овог трибунала не сме да има било какву везу са политичком будућношћу Косова и Метохије. Што буде имао мању везу са политиком то су његове шансе да дође до истине о овим ужасним догађајима веће. А истина је, верујем да ће се многи сагласити, једина бојева муниципалитет којом Србија располаже, остало су ћорци.

(Аутор је доцент Правног факултета Универзитета у Новом Саду)

[1] Противиле су му се скоро целокупне делегације Албаније и Турске и по један делегат из Велике Британије и Грузије. Уздржане су биле делегације Италије, Чешке и по један делегат из Македоније и Босне и Херцеговине. Занимљив је податак да су се делегације Македоније и БиХ поделиле по верској основи. Делегат из Македоније који се уздржао од гласања је Ермира Мехмети Деваја, а из Босне и Херцеговине Азра Хаџиахметовић. Делегат из Македоније који је гласао “за” је Игор Ивановски, а из Босне и Херцеговине Младен Иванић. Делегације Чешке и Италије нису биле јединствене. И поред већина делегата који су били уздржани, ипак су имале и по један глас “за”: http://assembly.coe.int/ASP/Votes/BDVotesParticipants_EN.asp?VoteID=33736&DocID=13281&Sort=4
, 10. фебруар 2011. године

[2] Resolution: Investigation of allegations of inhuman treatment of people and illicit trafficking in human organs in Kosovo: <http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta11/ERES1782.htm>
, 10. фебруар 2011. године.

[3] Независне новине, Бањалука; <http://www.nezavisne.com/novosti/ex-yu/Marti-Potrebna-ad-hok-istraga-o-trgovini-ljudskim-organima-77454.html>
, 10. фебруар 2011. године

[4] РТС, *ХРВ: Злочини морају бити кажњени*, 9. фебруар 2011. године

[5] РТС, *Истраге без ЕУ и САД!*, 3. фебруар 2011. године

[6] Турска и САД одбиле су да потпишу мировни уговор из Севра јер је садржао обавезу да се силама победницама изруче оптужени за овај погром. Тек 1923. године потписан је нови мировни уговор у Лозани који је садржао одредбу о амнестији за ова злодела. Басијуни (Bassiouni) сматра да је страх неких влада да приступе кажњавању злочина из Првог светског рата учинио да норме о човечности немају генерално превентивно дејство: М. С. Bassiouni,

Crimes

Against

Humanity

in

International

Criminal

Law

, Kluwer Law International, The Hague

-

London, 1999, 67-68. Пун текст Уговора из Севра и Уговора из Лозане може се видети на:

<http://www.lib.byu.edu/~rdh/wwi/versa/sevres1.html>

[7] В. Василијевић, *Међународни кривични суд*, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд 1968, 19-22.

[8] J. I. Charney, "Editorial comment: Progress in international criminal law?", *The American Journal of International Law* 1999, 464; Group of authors, *Developments in International Criminal Law*, *Harvard Law Review* 2001, 1956.

[9] У науци постоје и супротна мишљења, која су у мањини, да суђења у Нирнебергу и Токију нису била неправедна, већ обрнуто, да су она пример међународне правде и поштења и да су дала значајан допринос међународном праву. Ови ставови нису могли да занемаре раније наведене неправилности и пропусте: М. С. Bassiouni, "The

Establishment of A Permanent International Court. Historical Survey: 1918-1998”, *International Criminal Law*
(eds. M. C. Bassiouni,), Transnationals Publishers, Ardsley - New York, Vol. 3, 1999, 605; J. Pritchard, “The International Military Tribunal for the Far east and the Allied National War Crimes Trials in Asia”,
International Criminal Law
(eds. M. C. Bassiouni,), Transnationals Publishers, Ardsley - New York, Vol. 3, 1999, 141.

[10] Хајд (Hyde) и Келзен (Kelsen) су се залагали за оснивање суда у којем би се особље састојало од држављана неутралних земаља. Из политичких разлога, како би имали надзор над током суђења, силе победнице нису усвојиле ову идеју: А. Касезе, *Међународно кривично право*, Београдски центар за људска права, Београд 2005, 47.

[11] A. Fichtelberg, “Liberal Values in International Criminal Law”, *Journal of International Criminal Justice*
2008,
1
9.

[12] О начелу законитости у Нирнбергу и Токију: М. Шкулић, „Начело законитости у кривичном праву“, *Анали Правног факултета у Београду* 2010, 86-94.

[13] G. Conso, “Reflections of The International Criminal Court”, *Essays on The Rome Statute of The Interantional Criminal Court*
, (eds. W. A. Schabas and F. Latanzi), Il Sirente, Ripa Fagnano Alto 2000, 3; K. S. Gallant, “Individual Human Rights in New International Organisation: The Rome Statute of The International Court”,
International Criminal Law
(eds. M. C. Bassiouni,), Transnationals Publishers, Ardsley - New York, Vol. 3, 1999, 714.

[14] Потпуно о томе код: В. Василијевић, 1968, 157-167.

[15] Шабаз (Schabas) пише како је рад на оснивању међународног кривичног суда замро 50-тих година прошлог века због хладног рата и да је оживео неколико недеља након пада Берлинског зида. Тада је Генерална скупштина УН изгласала да се рад обнови: W. Schabas, "International Criminal Court: Secret of It's Success", *Criminal Law Forum* 2001, 415; Богдан (Bogdan) примећује да је оснивање Трибунала у Хагу и Аруши коинцидирало са обновљеним међународним ентузијазмом за основање сталног међународног кривичног суда: A. Bogdan, "The United States and The International Criminal Court: Avoiding Jurisdictions Through Bilateral Agreements in Reliance on Article 98", *International Criminal Law Review* 2008, 4.

[16] Андерсон (Anderson) назива нагли развоја међународног кривичног права од 1990. године „изузетном појавом“, али не истиче разлоге који су довели до тога: K. Anderson, "The Rise of International Criminal Law: Intended and Unintended Consequences", *European Journal of International Law* 2009, 331.

[17] Богдан сматра да су прецеденти створени у Нирнбергу и Токију играли важну улогу у стварању Трибунала у Хагу и Аруши: A. Bogdan, "The United States and The International Criminal Court: Avoiding Jurisdictions Through Bilateral Agreements in Reliance on Article 98", *International Criminal Law Review* 2008, 4.

[18] О начелу законитости у међународном кривичном праву код: М. Шкулић, 85-99.

[19] K. Ambos, "The International Criminal Law at The Crossroads: From Ad Hoc Imposition to a Treaty-Based Universal System", *Future Perspectives on International Criminal Justice*, (eds. C. Stahn, L. van den Herik) T. M. C. Asser Press, The Hague 2010, 161-162.

[20] Временско трајање појединих суђења пред Хашким трибуналима је такво да је 2000.

Пише: Бранислав Ристивојевић
петак, 18 фебруар 2011 15:34

године генерални секретар УН морао да пошаље комисију стручњака која је извршила надзор над радом овог тела и препоручила неколико начина на које би се она убрзала. Тужилац трибунала је прегледајући извештај поставио питање како се могу бескрајно сложена суђења смањити на обим подобан за један кривични суд? Потпуно о раду ове комисије и њеним препорукама код: D. A. Mundis, "Improving the Operation and Functioning of the International Criminal Tribunals", *American Journal of International Law* 2000, 759-773.

[21] D. Robinson, "The Identity Crisis of International Criminal Law", *Leiden Journal of International Law* 2008, 928; Тракол (Tracol) примећује да је судијама трибунала дата огромна моћ јер имају легислативна овлашћења поред правосудних. До сада су та легислативна овлашћења користили више од 30 пута што је нарушило углед установе: X. Tracol, "The Appeals Chambers of The International Criminal Tribunals", *Criminal Law Forum* 2001, 163-164.

[22] Резолуцијом Савета безбедности број 780 основана је „Комисија експерата“ која је имала налог да истражи да ли има кршења међународног хуманитарног права на простору бивше Југославије. Један од чланова комисије је био и Вилијам Џ. Фенрик (William J. Fenrick), припадник војне правне службе канадске војске. Исти човек је касније постао правни саветник у тужилашту Трибунала. Пун текст Завршног извештаја може се наћи на адреси:

<http://www.his.com/~twarrick/commxyu3.htm#1.B>

; Статут Међународног војног суда у Нирнбергу је омогућавао да се судије замене, под одређеним условима и за време суђења. Запала (Zappala) сматра да је у питању био недостатак независности суда који је утицао и на непристрасност судија. Руски судија Никиченко је учествовао и у прављењу Статута суда. И француски резервни судија Фалко (Falco) је такође учествовао у писању Статута: S. Zappala,

Human Rights in International Criminal Proceedings, Oxford University Press, Oxford 2003, 18-19.

[23] A. Bianchi, "Immunity versus Human Rights: The Pinochet Case", *European Journal of*

*Criminal
Law*
, 1999, 250.

[24] M. C. Bassiouni, "The Normative Framework of International Humanitarian Law: Overlaps, Gaps and Ambiguities", *International Criminal Law* (eds. M. C. Bassiouni,), Transnationals Publishers, Ardsley - New York, Vol. 3, 1999, 624.

[25] Бивши председник Комисије ОУН за геноцид и главни саветник у Америчко-мексичкој „Комисији за захтеве“, Џон Мактос (John Maktos), сматра да ад хос кривични трибунали трпе приговор да су „правда победника“ и да су пристрасни јер су њихове судије изабране након што су се кривична дела догодила. Решење је стални међународни кривични суд са судијама изабраним за стално и пре догађаја за које суде, а не за поједини случај и након што су се догађаји одиграли. Преседан, на пољу грађанског права, који нас тако учи, постоји. То је Међународни суд правде у Хагу: F. J. Klein, D. Wilkes, "United Nations Draft Statute for an International Criminal Court: An American Evaluation", *International Criminal Law* (eds. E. M. Wise, G. O.W. Mueller), Fred B. Rothman & Co, New Jersey 1965, 580-581

[26] K. Ambos, 165.

[27] Џојнер (Joyner) и Постераро (Posteraro) се надају да ће нови међународни кривични суд бити делотворнији у раду и мање под утицајем политике него трибунали: С. С. Joyner, С. С. Posteraro, "The United States and The International Criminal Court: Rethinking the Struggle Between Nacional Interest and International Justice", *CriminalLawForum* 1999, 384.

[28] Делмас-Марти (Delmas-Marty) назива суђења пред Трибуналима „show justice“: M. Delmas-Marty, "Violence and Massacress-Toward a Criminal Law of Inhumanity", *Journal of International Criminal Justice* 2009, 15.

[29] Голдстон (Goldston) први тужилац трибунала у Хагу је изнео да му је 1994. године пријатељски било речено да ако хоће новац за буџет трибунала онда мора да подигне неку оптужницу. У намери да одржимо трибунал у раду морали смо да подигнемо неку оптужницу хитно. То је објашњење за оптужницу против Драгана Николића:
R. J. Goldston

,
“Prosecuting Rape as a War Crime”,
Case Western Reserve Journal of International Law
2002, 281.

[30] „Правна и правосудна патологија, која је углавном критикована од стране теоретичара међународног права, има неколико одлика. Понашање Хашког трибунала, а нарочито његовог Тужилаштва, је најбољи пример [ове патологије].“: D. Zolo, 802.

[31] G.-J. A. Knoops, “Challenging The Legitimacy Of Initiating Contemporary International Criminal Proceedings: Rethinking Prosecutorial Discretionary Powers From a Legal, Ethical And Political Perspective”, *Criminal Law Forum*, 2004, 377; L. May, *Crimes Against Humanity: A Normative Account*, Cambridge University Press, Cambridge 2005, 213.

[32] Амбос (Ambos) из овог закључка изузима смо Хашки трибунал, али не износи аргументе за овај изузетак: K. Ambos, 165.

[33] „Одлука Трибунала [у случају Ердемовић] донета је под утицајем бројних ванправних мерила... ...била би политичка наивност игнорисати сложен политички оквир у којем [Хашки] Трибунал делује.“: A. Fichtelberg, 18.

[34] G. J. Bass, *Stay the Hand of Vengeance: The Politics of War Crimes Tribunals*, Princeton University Press, Princeton, New York 2000, 5, наведено према: S. Economides,

3
5

[35] Приликом поновног установљавања краљевине у Енглеској тело Оливера Кромвела је ископано и суђено му је, а затим је над њим „извршена“ смртна казна: A. M. Danner, J. S. Martinez, “Guilty Associations: Joint Criminal Enterprise, Command Responsibility, and the Development of International Criminal Law”, *California Law Review* 2005, 91.

[36] Сврха Трибунала у Хагу није била да суди појединцима са простора бивше Југославије већ да утиче на западно јавно мњење: M. Delmas-Marty, “Violence and Massacres-Toward a Criminal Law of Inhumanity”, *Journal of International Criminal Justice* 2009, 15.

[37] R. Wedgwood, “The International Criminal Court: An American View”, *European Journal of International Law* 1999, 95.

[38] Зависност међународног кривичног права од унутрашњих политичких потреба, заједно са неким сумњама о улози права у поништавању мржње саветују потребу за нарочитом пажњом приликом указивања почаста Међународном војном суду у Нирнбергу, што важи и за све установе које је он надахнуо: M. A. Drumbl, “Pluralizing International Criminal Justice”, *Michigan Law Review* 2005, 1302.

[39] „...процедуралним одбранама [defences] се мора дати већа тежина [пред међународним кривичним трибуналом] него што им је била дана од стране међународних кривичних трибунала, ако уопште треба да постоји нешто што се зове владавина међународног права [international rule of law].“: L. May, 200.

[40] A. M. Danner, J. S. Martinez, “Guilty Associations: Joint Criminal Enterprise, Command Responsibility, and the Development of International Criminal Law”, *California Law Review* 2005, 96.

[41] A. Turk, 20, наведено према: J. Hagan and S. Greer, "Making War Criminal", *Criminology* 2002, 233.

[42] H. Stimson, "The Nuremberg Trial: Landmark in Law", *Foreign Affairs* 1947, 189, наведено према: A. Cassese, "On the Current Trends towards Criminal Prosecution and Punishment of Breaches of International Humanitarian Law", *European Journal of International Law* 1998, 10, фн. 41.

[43] „Источни гријех... ...међународног казненог права и међународног судовања: изнимно велика везаност за политику...“: И. Јосиповић, *Ухићење и притвор*, Тарга, Загреб 1998, 84.

[44] J. I. Charney, 455.

[45] K. Anderson, 333.

[46] Неке од најзначајнијих држава у свету као што су САД или Велика Британија допуњавају сопствено кривично законодавство или доносе нормативе о сарадњи са Међународним кривичним судом управо са циљем да он никада не успостави своју надлежност над неким њиховим држављанином. За САД видети: J. K. Klefner, "The Impact of Complementarity on National Implementations of Substantive International Criminal Law", *Journal of International Criminal Justice* 2003, 111-112; За Британију видети образложење које је пратило предлог британског закона о сарадњи са Међународним кривичним судом. Образложење каже, између осталог, да је једна од сврха овог акта да омогући да домаће власти увек могу да гоне британског држављана, становника или лице у британској служби, било да дело из надлежности Суда изврши у земљи или иностранству: Explanatory Notes to International Criminal Court Act, Note 6

,
[http](http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2001/en/ukpgaen_20010017_en_1)

[://www.opsi.gov.uk/acts/acts2001/en/ukpgaen_20010017_en_1](http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2001/en/ukpgaen_20010017_en_1)
, 3. јун 2010. године; За немачку видети Bundestags-Drucksache (Parliamentary Documents)

Пише: Бранислав Ристивојевић
петак, 18 фебруар 2011 15:34

14/8524 at 12, где се налази објашњење немачког Међународног кривичног закона (Volkerstrafgesetzbuch) из 2001. године које каже да је једна од сврха доношења овог закона да се обезбеди да нити један немачки држављанин не буде гоњен од стране Међународног кривичног суда. Наведено према: G. Werle, F. Jessberger, "International Criminal Justice Is Coming Home: The New German Code Of Crimes Against International Law", *Criminal Law Forum* 2002, 199.

[47] Као најбољи пример може да се узме историја САД. Од 1776. године и стицања независности САД су најмање 235 пута уротребљавале своју војну силу да интервенишу ван граница своје земље. Од 1945. године до данас САД су учествовале у збацивању више од 50 различитих влада у свету. У америчкој историји равно 10 бивших генерала се успело на положај председника Све у свему, грубо се процењује да су укупне жртве наведене америчке политике у дугом временском раздобљу од њеног оснивања до данас достигле број од 30 милиона: C. Dave, *Crimes Against Humanity, A Shocking History of U.S. Crimes Since 1776*, Author House, Bloomington, 2008, 419.

[48] Политички елеменат ових суђења је под надзором политичких и правних тела међународне заједнице: S. Zappala, 43-44.

[49] Тако је Фејт поручио Тачију да тешко може да сарађује са људима који су под истрагом: Б 92, *Фејт: Ван владе људи под истрагом*, 12. фебруар 2011. године.

[50] Марти каже да ће "Брисел учинити све да се тај случај што пре заборави и да никада неће прихватити "једино решење", формирање посебне истражне јединице ван Косова, са посебним овлашћењима и са јако озбиљним програмом заштите сведока"; РТС, *Убијање сведока је скандал*, 12. фебруар 2011. године

[51] Ана Филимонов, *Симбиоза НАТО-ЕУ-Хашим Тачи*, <http://srb.fondsk.ru/news/2011/02/03/simbioza-nato-eu-hashim-tachi.html>

О новом трибуналу за трговину људским органима

Пише: Бранислав Ристивојевић
петак, 18 фебруар 2011 15:34

, 12. фебруар 2011. године.